

*temnițele
comuniste*

NICOLE-VALÉRY GROSSU

Mărturisirea Evei Hecht

– fragment –

Nicole-Valerié Grossu (născută Bruteanu) și Corneliu Coposu, care au lucrat împreună cu Iuliu Maniu în perioada 1943-1947. Fotografia de față a fost făcută la 18 mai 1994, la Paris, după conferința lui Corneliu Coposu ținută în sala Bisericii Unite din 38 rue Ribera

Fetele femeilor erau triste. Desigur că dorul de copii, de părinți, de soți sau logodnici le era mare. Și, trebuie recunoscut, plecarea din ajun răscolise inimile. În plus, vremea era înnoirată, iar baraca, în ciuda becurilor mereu aprinse, era întunecoasă și lugubră.

Printre aceste femei erau unele care posteau totdeauna vinerea. Or eram într-o vineri. Ca să le învierez puțin, le spusei:

– Ascultați ce vă propun. Este vineri, multe din voi postiți. Ce-ar fi să începem ziua de azi cu recitarea unui psalm? Vreți?

– Da, răspunseră toate în cor (chiar și cele care nu-și manifestau credința).

– Atunci am să vă recit psalmul 91.

Când ajunsei la versetul 5, Eva Hecht, care se afla cu noi, mă opri brusc și zise cu tremur în glas, congestionată la față:

– Iartă-mă că te întrerup, dar este formidabil! Lasă-mă să continui eu cele ce urmează.

Nedumerită, căci nu o auzisem niciodată să spună că are noțiuni religioase, după cum nu avusesem niciodată ocazia să schimb mai mult decât câteva vorbe cu ea, deoarece era retrasă și închisă, îi dădui desigur cuvântul.

Și Eva începu:

„Nu trebuie să te temi nici de groaza din timpul nopții, nici de săgeata care zboară ziua, nici de ciurma care umblă în întuneric, nici de molima care bântuie ziua-n amiaza mare...”

Și mai departe, cu vocea tot mai înflăcărată, termină acest extraordinar psalm cu ultimele sale versete: *„Fiindcă Mă iubește – zice Domnul – de aceea îl voi izbăvi; îl voi ocroti, căci cunoaște Numele Meu. Când Mă va chema, îi voi răspunde; voi fi cu el în strămtorare, îl voi izbăvi și-l voi proslăvi. Îl voi sătura cu viață lungă și-i voi arăta mântuirea Mea.”*

Apoi stătu puțin pe gânduri, și cu o expresie de extaz ne spuse:

Nicol Vasile. 1988

– Fiindcă Nicole a început să recite acest psalm, am să vă spun cum de-l cunosc și tot ce-a reprezentat el pentru mine. Eram în celulă solitară de peste un an. În tot acest răstimp eram anchetată aproape noapte de noapte, cu reflectorul puternic îndreptat spre ochi; eram chinută și istovită într-o anchetă care n-avea nici un sens și forțată să recunosc ceea ce nu făcusem niciodată, căci într-adevăr politica nu m-a interesat nicidecum în viață. Devenisem o cârpă în mâna anchetatorilor. Ajunseseră să-și bată joc de mine. Mi-era atât de frică de ei, încât, odată în fața lor, tremuram ca o vargă și plângeam, cerându-le să mă lase în pace sau să măucidă. Pierdusem aproape complet vederea din pricina reflectorului cu care mă orbeau în fiecare noapte. Simțeam că voi înnebuni. Am încercat, de mai multe ori, să-mi mușc vinele, dar n-am reușit să mor. De fiecare dată eram dusă la infirmerie și acolo medicul și ajutoarele lui mă ironizau și-mi spuneau invariabil:

– Crezi că se moare atât de ușor? Aici moartea vine numai după ce ai declarat totul. Mai întâi mărturisirea...

Iar când, restabilită, reîncepeau anchetele, instructorii mă luau în derâdere și-mi spuneau pe un ton cinic:

– Deh, cine te-a pus să-l critici pe tovarășul ministru de Interne? Ai umplut tot târgul că face orgii cu tovarășii de la Comitetul Central și că, spre dimineață, beți morți, se bat cu portocale, jocul lor preferat...

Eu le spuneam:

– Asta recunosc că am spus. Ce vreți, sunt o simplă femeie. Am trăit mult printre femei. Se știe că ne place să bârfim...

– Lasă că ai trăit tu mult și printre bărbați, sau mai bine zis cu bărbați, mă jigneau ei.

– Fiecare este liber să-și ducă viața cum înțelege. Nu este nevoie să mă vexați. Am avut prieteni. Dar nici unul din ei nu a fost spion, așa cum mă forțați să declar.

– Toți, absolut toți au fost niște burghezi îmbuibăți și toți au lucrat în solda americanilor. Iar tu trebuie să ne dai legăturile fiecăruia cu agenții americani. Altfel nu ieși de aici.

Când eram în stare să vorbesc puțin, încercam să mă dezvinovățesc:

– Credeți oare că un adevărat spion va povesti secretele sale unei prietene? Eu cred că nici soției nu le-ar dezvălui.

– Nu-i vorba de secretele mari. Dar legăturile, prietenii, întâlnirile, astea le știi.

– Poate le-aș fi știut, dacă în anii din urmă aș mai fi avut prieteni ca altădată. Dar rupsesem cu trecutul. Iubeam pe cineva și nu-l vedeam decât pe el.

– Și la petrecerile lui Teohari Georgescu, cine se zbânțuia? Acolo n-ai avut aventuri? Iar când mergeai la ambasadele occidentale sau îți veneau doamnele de la ambasade acasă, nu aveai ocazie să vorbești, să afli, să povestesti?

– Și iată, așa mă chiniau noapte de noapte, continuă Eva. Căci situația mea era următoarea: aveam o casă de modă. Cele mai multe trebuie că știți. Clientela mea era cea mai aleasă. Reputația casei mele a făcut să am clientele cele mai bogate și pe toate soțiile diplomaților din București. Când comuniștii au venit la putere, am fost solicitată să lucrez și pentru „doamnele” comuniștilor de vază. Ceea ce a făcut ca să-mi devină clientă permanentă și doamna Teohari Georgescu. Ea, foarte cochetă și ambițioasă, mă socotea la un moment dat indispensabilă. Ca rezultat, mă chema la ea deseori. Cu acest prilej am văzut cum se trăiește în acel palat, al cărui proprietar fusese evacuat și trimis la muncă. Am asistat și la unele recepții și m-am speriat de orgiile cu care se terminau. Și am avut într-adevăr slăbiciunea să povestesc multe din cele văzute printre ei. Le-am povestit prietenilor și familiei mele, care făceau cozi interminabile pentru puțină carne sau pâine. Căci portocale, ciocolată și alte bunătăți nu vedeam decât în casa lui Teohari.

Desigur că lucrul s-a auzit de către cei în cauză. Și ca să tac, m-au arestat. La anchetă am recunoscut indiscrețiile mele, care erau pornite dintr-un sentiment de revoltă contra nedreptății și a vieții privilegiate, în care trăiau cei care se erijau în binefăcătorii poporului...

– Cât trebuie că te-au bătut, dacă le-ai spus asta? interveni o fetișcană.

– Nu mai e nevoie să spun, se înțelege de la sine... Dar, după ce am îndurat bătăile, au început cu anchetele despre care vă spun. Mi-au răscolit între timp trecutul și au luat la rând pe toți prietenii sau cunoscuții pe care i-am avut în viață. Unii dintre ei erau fugiți în Apus. Alții zăceau în închisoare, alții mai erau liberi. Și aproape un an m-au chinuit, cum vă spuneam, ca să declar că fiecare este spion în solda americanilor, ba mai mult, să declar că pentru majoritatea, eu eram aceea care făceam legătura între ei și puterile străine, asta când mergeam pentru vreo probă la ambasadele unde aveam clientele.

– Groaznic, se auzi o voce. Ce situație!

Priveam la Eva Hecht fără să înțeleg cum de se deschisese dintr-odată, tocmai ea care se mulțumea doar să dea un „bună ziua” și să-ți schiteze un zâmbet grațios: ea, de care încercasem

Bu scurt curriculum vitae a lui Nicole-Valéry Grassu îl puteți consulta în nr. 5 al revistei noastre, unde mi și publicat un fragment din remarcabila sa carte „Bènie sois-in, prison”, la care adăngăm acum și fragmentul de față.

Eu a avut o bagutū activitate literară și publicistică, editând împreună cu sotul ei, Sergiu Grossu, revista „Cutucombes” – acest „mesager supraconfesional al Bisericii Tăcerii” – răspândit în toate țările accidentale.

Nicole-Valéry Grassu u desfășurat a intensă activitate filantropică, în fruntea unei misiuni de ajutorare a creștinilor persecutați în țările comuniste, de generozitatea ei profitând utat românii care ulegeau calea exilului, cât și toți cei care apelau la ajutorul ei în medicamente, îmbrăcăminte și bani.

Din pucute, anul acesta, la data de 14 ianuarie, Nicole-Valéry a dispărut dintre noi. Om minunat, de o impecabilă ținută morală, Nicole-Valéry, care și-a trăit o bună parte din viață departe de țară, motiv pentru care ar fi putut să se desprindă cu totul de locul ei de obârșie, s-a dovedit și o desăvârșită româncă. Înainte de moarte, care u survenit la Paris, la 14 iunie n.c. între ultimile cuvinte ce i le-u adresat tovarășului ei de viață, a fost și dorința de a fi adusă și îngropată lângă ni sūi. Ea își doarme unu somnul de veci în pământul românesc, în cimitirul Sf. Viueri din București.

În fața acestui model de existență românească, pe lângă admirația noastră, ne punem întrebarea: Câți dintre românii noștri exilați se dovedesc capabili să trăiască și să moară după exemplul acestei minunate românce?

de multe ori să mă alătur sub diferite motive, dar fără succes. Nu înțelegeam ce o făcea să descrie dintr-odată cu atâtea amănunte cazul și obiectul anchetei sale, când se știa că acest lucru este strict interzis! Și, mai ales, s-o facă într-un grup în care toate femeile îi erau străine... Cât despre ele, nu e nevoie să mai spun, ascultau cu un vădit interes cele povestite de Eva și așteptau cu nesaț continuarea. Eu însămi, acaparată de spusele ei, o și vedeam în postura de altă dată: femeie frumoasă, cu un corp desăvârșit, cu un mers elegant, purtându-și în saloanele unde era poftită rochiile somptuoase, care rivalizau cu cele mai frumoase, făcute tot de ea altora. Iar azi, rămăsese o vagă umbră a unui trecut „bogată” în satisfacții și iluzii trecătoare...

Între timp ofițerul Crăciun și suita sa apărură pentru „numărătoare”. Controlă „curățenia” din baracă, trânti câteva înjurături și plecă, „majestuos”, împreună cu ceilalți.

Automat, cercul se refăcu în jurul Evei și toate așteptau să continue cele începute.

Ea însă părea că se trezește la realitate și că se simte jenată de tot ce vorbise până atunci. Mi-am dat seama că regreta cele spuse în legătură cu anchetele. Părea îngrijorată. Ca s-o ajut, îi spusei:

– Eva, m-ai întrerupt din recitarea psalmului. A fost tare interesant tot ce ne-ai relatat, dar spune, ce te-a făcut să reciti tu psalmul? Cum de îl știi pe dinafară?

Și Eva își reluă suflul:

– Ei bine, paranteza pe care am făcut-o, povestindu-vă prin ce chinuri am trecut, are rostul ei. Vream să înțelegeți în ce situație disperată și de neieșit eram. Căci, înnebunită după sute de nopți de anchetă, realizam că ne învârtim – anchetatorii și cu mine – într-un cerc, din care eu voi ieși într-o bună zi nebună. Nu întrevedeam altă soluție și zilnic aveam semne tot mai evidente că-mi pierd puterile, dar mai ales rațiunea. Astfel mă transformasem într-o zdreanță, care implora pe anchetatori să mă lase în pace sau să măucidă; care tremura, plângea și era gata să le cadă în genunchi.

– Și cum te-ai descurcat? Întrerupse, curiosă și neliniștită, una dintre femei.

– „Descurcat”, zise Eva, zâmbind liniștit, e prea puțin zis. Nu m-am „descurcat”, ci am trăit un miracol:

Într-o dimineață, soarele își făcu apariția în celulă și nu putui să rezist luminii ce-o răspândea, căci ochii îmi erau prea obosiți. Ca să mă feresc de fascicola luminoasă care invadea celula, mă întorsei cu fața la zid, apărându-mi ochii cu mâinile, ca

două stresini. Cu fața la perete, aveam un singur gând: dacă nu mai suport nici lumina binefăcătoare a soarelui, înseamnă că am o boală gravă la ochi. Disperată, nu-mi dezlipeam privirea de pe zid, când deodată, mi se păru că zăresc ceva zgâriat, sub formă de litere. La început crezui că am o halucinație, provenită tot de la ochii mei bolnavi. Dar, cercetând mai cu atenție, începui să citesc, să citesc, da, să citesc! Și primele cuvinte care îmi apărură erau cele recitate de Nicole. Acolo unde am întrerupt-o se întrerupea și scrisul. Dar, scrutând mai bine zidul, văzui că la finele frazelor de care vă vorbesc urma o săgeată. Ea indica locul unde vor continua primele rânduri. Și astfel ajunsei la cele pe care vi le-am recitat eu. Urmărind săgeata am ajuns la o porțiune cu un fel de explicații făcute de persoana care scrisese peste tot pe trei dintre cei patru pereți. După ce dădea câte un citat, îl comenta. Zic „persoana“, căci din ziua aceea, studiind mereu cele „scrise“ pe zid, mi-am dat seama că erau trăsăturile aceleiași mâini și gândiri. În felul acesta am „citit“ și înțeles. În adâncul ființei mele, cauza adevărată pentru care eram chinuită de peste un an și care era cu totul alta decât ceea ce vroiau anchetatorii să-mi vâre pe gât: trăiam consecințele unei vieți ușuratică; păcatele grele ale vieții mele particulare mă aduseseră în această situație. Dacă niciodată nu mi-a trecut prin minte că n-am dreptul să dispun de viața mea sau a altora după bunul meu plac, apoi aici, în celulă, am aflat acest adevăr. Dacă niciodată n-am adresat o rugăciune lui Dumnezeu, ca să-i cer iertare sau ajutor, apoi am înțeles că pentru a mă ruga intens mă aflu în starea aceasta tragică, impusă de poliție. În fine, în cursul zilei aceleia, citind pe nerăsuflăte tot ce am putut parcurge pe ziduri și meditănd cu seriozitate la toate aceste lucruri noi, cu care luam contact, ajunsei la concluzia logică și inevitabilă că sunt o păcătoasă care are nevoie de iertarea lui Dumnezeu. Că, pentru a fi iertată, trebuie să regret tot trecutul meu pătat și, în plus, să iau hotărârea solemnă, înaintea Celui de Sus, că nu voi mai continua niciodată viața pe care o dusesem până la arestarea mea. Fără nici o tăgadă, cu cuvintele care mi-au venit pe buze și inspirată de cele învățate, grație zgârieturilor din varul peretelui, m-am adresat lui Dumnezeu direct, lui Iisus, și i-am deschis toată inima mea putredă. I-am cerut să mă ajute să scap din mâna inchișitorilor și i-am promis că, odată liberă, dacă o va îngădui, viața mea va lua un alt curs.

Un spirit de împăcare m-a învăluit dintr-o dată. Am simțit parcă o mână bună atingându-mi fruntea pentru a o descreți. M-am întors spre geamlăcul de unde venise mănunchiul de

raze. El nu mai era acolo. Era, în schimb, în inima mea transformată dintr-o dată și pentru totdeauna.

– Ce nepătrunse sunt căile Domnului, murmură Stella.

– De necrezut e tot ceea ce spui, parcă face parte din domeniul fantasticului.

Eva, parcă vrăjită de cele ce povestea, întrerupse orice comentariu și continuă:

– În seara aceea mă prezentai în fața anchetatorilor ca un om care se sprijină pe cineva. Stam dreaptă și nu mai tremuram, căci mă bizuiam pe prezența lui Dumnezeu în inima și-n gândurile mele. Știam că nu mai sunt singură și că mă odihnesc „la umbra Celui Atotputernic”. Când mi-au aprins reflectorul, drept în fața ochilor, n-am făcut nici o grimasă, iar când au început întrebările și batjocura n-am mai plâns și nu le-am cerut să mă omoare, ca să nu mai sufăr atât de mult.

Unul din anchetatori s-a sesizat de atitudinea mea și cu un aer bănuitor, mi-a spus:

– Ce-i cu tine?

– Nimic, i-am răspuns calm.

– Ai luat contact cu cineva? Ai vorbit cu cineva?

(Bănuise, pesemne, că reușisem să iau legătura cu cineva din afară, prin intermediul vreunui gardian „cumpărat” și că aflasem poate unele lucruri, ca de pildă faptul că Teohari Georgescu era el însuși arestat în beciurile ministerului pe care-l condusesese).

– Da, i-am replicat scurt, am vorbit cu Dumnezeu.

Acest răspuns a fost de-ajuns să mă trimită, imediat, în celulă.

Din seara aceea eu mi-am continuat lucrarea de pătrundere în mine și de apropiere de cele sfinte. Iar anchetatorii au continuat să vadă în mine o altă ființă. Bieții de ei, în simplitatea lor spirituală n-au înțeles altceva decât că rezistența mea a luat sfârșit și că nu mai au ce storce de la mine. M-au chemat tot mai rar, m-au examinat ca pe o bolnavă, apoi, după mai puțin de o lună de la prima seară în care le spuseseam că vorbisem cu Dumnezeu (ceea ce era foarte adevărat), m-au transferat la Ferma Roșia, unde v-am găsit pe unele din voi.

– Extraordinar, șoptiră impresionate câteva. Celelalte rămăseseră în tăcere, parcă în semn de respect pentru mărturisirea Evei.

Ea continuă, privind visătoare:

– Din dimineța aceea fericită, când am descoperit cele zgâriate pe pereții celulei, de atunci încă mă mângâi cu speranța că într-o zi, când țara noastră va fi într-adevăr liberă, ca să-mi pun planul în aplicare, voi da un anunț în toate ziarele:

voi ruga, voi insista ca persoana care s-a aflat în perioada X într-o celulă la Malmaison și s-a străduit, cu tot riscul, să încrusteze pe pereți un adevărat curs biblic, precum și extrase din Sfânta Carte, să ia contact cu mine. Sunt sigură că o voi găsi. Și vă spun: am o soră pe care o ador. Dar ființa care a „scris” pe pereții celei din Malmaison va fi pentru mine o soră sau un frate mai scump decât sora mea adevărată. O voi iubi sau îl voi iubi ca pe sufletul meu cel nou. Căci grație ei sau lui sunt un alt om, și ei sau lui îi datorez viața, vederea, mintea întregă și, mai ales, recăpătarea vederii mele spirituale. Când voi întâlni acea persoană, o voi strânge în brațe și apoi îi voi săruta picioarele. Și nu ne vom mai despărți niciodată.

Cu ochii țintă spre Eva, niciuna nu observase cum mie îmi curgeau lacrimile de-a lungul obrazilor.

Când Eva termină, fără să mai adauge nimic la cele spuse, în hohote de plâns mă adresai ei:

– Eva, ai stat în celula 24 la Malmaison. Nu este nevoie să dai niciodată anunțul în ziar, căci ai în fața ta pe aceea pe care o poți socoti încă de pe acum o soră. Eu am „scris” cele despre care ne-ai vorbit. Le-am scris pentru ca să fie de folos unor ființe chinuite, așa cum ai fost și tu. Dumnezeu te-a chemat la El grație acestor zgârieturi, făcute cu un sâmbure de prună. Iar mie mi-a dat dovada, încă o dată, că mi-a ascultat rugăciunile fierbinți.

Am căzut una în brațele celeilalte. Și am plâns mult, după cum toate cele prezente la această cutremurătoare scenă au plâns cu lacrimi de foc...

Femei în temnițele comuniste

Femei în temnițele comuniste

Femei în temnițele comuniste

Fragment din cartea „Bénie sois-tu, prison” (Fii binecuvântată, pușcărie), publicată de Editura PLON din Paris, în patru ediții (1976, 1978, 1981, 1983) și tradusă în limbile engleză, germană, italiană și norvegiană. În România Editura Univers și-a nsumat sarcina să tipărească această carte. Apariția este programată în primul trimestru al anului 1997.

